

In 2009 heeft Stichting Lezen & Schrijven, in samenwerking met Douwe Egberts, Vereniging Openbare Bibliotheken (tegenwoordig Sectorinstituut Openbare Bibliotheken) en de VoorleesExpress het startpakket *Het begint met lezen* ontwikkeld. Het pakket bevat praktische informatie om een positieve bijdrage te leveren aan de taalontwikkeling van kinderen. In 2010 is het pakket in samenwerking met Catalpa kinderopvang, skn kinderopvang, het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken en de VoorleesExpress vernieuwd en aangevuld.

Geletterdheid is een randvoorwaarde voor een gezonde, sterke en duurzame samenleving. Het leren lezen en schrijven is een basisrecht voor elk individu. Toch is dit ook in Nederland niet vanzelfsprekend.

Het aantal volwassenen dat moeite heeft met lezen en schrijven is veel groter dan veel mensen denken: circa anderhalf miljoen volwassenen zijn laaggeletterd. Van deze groep heeft het grootste deel, zo'n één miljoen mensen, een Nederlandse achtergrond. Zij zijn in Nederland geboren, naar school geweest en opgegroeid. Door hun achterstand hebben zij veel moeite om zelfstandig te functioneren in de samenleving. Zij kunnen bijvoorbeeld geen bijsluiters lezen, geen formulieren invullen en hun kinderen niet helpen bij hun huiswerk.

Ook een schrikbarende grote groep kinderen kampt met leesachterstanden. Eén op de vier leerlingen verlaat de basisschool met een leesachterstand van twee jaar. Deze leerlingen lopen tegen grote problemen aan – zij kunnen vaak hun schoolboeken niet lezen – in het vervolgonderwijs.

De kinderopvang kan een belangrijke rol spelen bij de taalontwikkeling van kinderen en het voorkomen van laaggeletterdheid. Bovendien kunt u laaggeletterdheid in de omgeving van de kinderen signaleren en met die signalen iets doen. Ook dat is in het belang van de ontwikkeling van het kind.

Wij hopen dat *Het begint met lezen* u als medewerker in de kinderopvang helpt om de taalontwikkeling van kinderen op een plezierige manier te bevorderen. Zo kunt ook u een steentje bijdragen aan de aanpak van laaggeletterdheid.

Wij wensen u veel (voor)leesplezier!

Namens de samenwerkende organisaties,

Magreet de Vries
Directeur, Stichting Lezen & Schrijven

Laaggeletterdheid algemeen¹

- Anderhalf miljoen Nederlanders in de leeftijd van 16 tot 65 jaar (2/3 autochtoon, 1/3 allochtoon) zijn laaggeletterd.
- In Nederland hebben meer dan 2,5 miljoen mensen leesproblemen.
- Eén op de vijftien werknemers heeft grote moeite met lezen en schrijven.
- 23 procent (ongeveer 450.000) van de mensen in de leeftijdscategorie 56 tot 65 jaar is laaggeletterd.
- 32 procent van de mensen in de laagste inkomenscategorie is laaggeletterd.

Voorlezen door ouders²

- Kinderen tot één jaar worden nauwelijks (36 procent) voorgelezen (omdat ouders denken dat het kind 'te jong' is of omdat ouders niet van lezen houden).
- De groep kinderen in Nederland die thuis nooit leest is in vergelijking met andere landen zeer groot.
- De meeste kinderen worden vanaf twee jaar voorgelezen.

Lezen basisonderwijs³

- Ongeveer een kwart (36.910) van de kinderen in Nederland begint aan het basisonderwijs met een taalachterstand die nadelig is voor hun latere leesvaardigheid.
- 100.000 kinderen tussen 2 en 5 jaar hebben een verhoogd risico op leesproblemen.⁴
- 64 procent van deze risicokinderen leert toch goed lezen als zij worden voorgelezen. Zonder voorlezen leert slechts 36 procent van deze kinderen probleemloos lezen.
- Tien procent (20.065) van de leerlingen in groep 3 van het basisonderwijs kan aan het eind van dat jaar nog niet goed lezen.
- 25 procent van de groep 8 scholieren verlaat de basisschool met een taalachterstand van twee jaar.

Belang van lezen voor woordenschat⁵

- Kinderen die buiten school minder dan vijf minuten per week lezen, lezen in een jaar slechts 21.000 woorden.
- Kinderen die dagelijks tien minuten per dag lezen, lezen 622.000 woorden per jaar.
- Kinderen die vijftien minuten per dag lezen, lezen 1.146.000 woorden per jaar.
- Kinderen die meer dan een uur per dag lezen, lezen elk jaar meer dan 4.358.000 woorden.

¹ Houtkoop, W. (1999). *Basisvaardigheden in Nederland. De geletterdheid van de Nederlander: economische, sociale en educatieve aspecten van de taal- en rekenvaardigheden van de Nederlandse beroepsbevolking*. Amsterdam: Max Goote Kenniscentrum voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie.

² Urbanus, M. (2001). *Voorlezen en zingen met kinderen*. Amsterdam: TNS NIPO.

³ Inspectie van het Onderwijs (2009). *De staat van het onderwijs*. Onderwijsverslag 2007/2008. Den Haag: Inspectie van het Onderwijs.

⁴ Bus, A.G. (2005) *Two More Miles To Go. Naar een balans tussen foneemtraining en betekenisverwerking in de bestrijding van leesproblemen en (pseudo-)dyslexie*. Leiden: Universiteit Leiden.

⁵ Vernooij, K. (2008) Presentatie *Effectief omgaan met woordenschat*. Hengelo: Hogeschool Edith Stein.

Dit startpakket bestaat uit de volgende delen:

Lezen en voorlezen

De informatie achter dit tabblad gaat over lezen en voorlezen. U krijgt tips bij het voorlezen, informatie over goede voorleesboeken en waar u die kunt vinden.

Zó wordt lezen leuk

U vindt hier praktisch bruikbare, handige tips om taal en lezen leuk te maken. Vragen die centraal staan zijn: Hoe kunt u de taalontwikkeling van kinderen binnen de kinderopvang stimuleren? En hoe kunt u ouders daarbij betrekken?

Laaggeletterdheid

Hier vindt u informatie over laaggeletterdheid. U leest hoe u laaggeletterdheid kunt herkennen, bespreekbaar maken en waar laaggeletterden terecht kunnen voor een cursus lezen en schrijven.

